

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПЕРЕХІДНИХ ПОЛОЖЕНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З УВЕДЕННЯМ У ДІЮ НОВИХ ВЕРСІЙ СТАНДАРТІВ ISO 9001:2015 ТА ISO 14001:2015

У сфері сертифікації систем менеджменту (СМ) 2015 рік запам'ятовується завершенням перегляду найпопулярніших стандартів – ISO 9001 та ISO 14001. Цей процес був проведений Технічними комітетами ISO 176 та ISO 207 і завершився 15 вересня 2015 року.

Згідно з інформаційними документами Міжнародного форуму з акредитації (IAF) IAF ID 9:2015 «Керівні вказівки з планування переходу для стандарту ISO 9001:2015» та IAF ID 10:2015 «Керівні вказівки з планування переходу для стандарту ISO 14001:2015» після опублікування нових версій стандартів ISO 9001:2015 та ISO 14001:2015 організаціям, сертифікованим на відповідність чинним версіям ISO 9001:2008 та ISO 14001:2004, буде надано трирічний період для переходу на нову версію стандарту. Це означає, що до 15.09.2018 будуть чинними обидві версії стандарту: 2008 і 2015 років.

Незважаючи на тривалий перехідний період, IAF наполегливо рекомендує організаціям, сертифікованим на відповідність чинним версіям стандартів, вже зараз провести аналіз змін вимог у нових версіях стандартів (GAP-аналіз) для визначення термінів та необхідних ресурсів для здійснення переходу.

Рекомендується застосовувати такі підходи:

- Визначити організаційні прогалини, які необхідно заповнити для забезпечення відповідності новим вимогам.
- Розробити план заходів.
- Забезпечити проведення відповідного навчання та інформування всіх зацікавлених сторін, що мають вплив на результативність діяльності організації.
- Актуалізувати існуючі процедури СМ для забезпечення відповідності вимогам нових стандартів і провести оцінювання їхньої результативності.

У зв'язку з публікацією нових версій стандартів виникають зміни до вимог сертифікації

Після публікації ISO 9001:2015 та ISO 14001:2015 надається трирічний перехідний період, протягом якого сертифікати, які були видані за чинними стандартами, будуть дійсними. Термін дії таких сертифікатів закінчиться 14.09.2018.

За вимогою замовника, органи сертифікації можуть продовжувати видавати сертифікати, в т.ч. при ресертифікації СМ, за версіями чинних стандартів (ISO 9001:2008 та ISO 14001:2004). У цьому випадку ▶

замовники повинні бути поінформовані щодо їхнього обмеженого терміну дії.

До видачі сертифікату за ISO 9001:2015 та/або ISO 14001:2015 орган сертифікації повинен перевірити під час аудиту на підприємстві відповідність вимогам переглянутих стандартів з подальшим позитивним рішенням щодо сертифікації.

Задля переходу організація може бути оцінена під час перехідних аудитів:

а) у рамках запланованого ресертифікаційного аудиту;

б) у плановому порядку під час наглядового аудиту з додатковим аудиторським часом або

в) через спеціальний перехідний аудит.

Для сертифікованих замовників економічно найвигіднішим шляхом переходу буде використання їхніх запланованих ресертифікаційних аудитів для проведення аудитів за стандартами ISO 9001:2015 та/або ISO 14001:2015. Це можливо здійснити протягом трирічного перехідного періоду. Якщо сертифіковане підприємство хоче бути оцінене за стандартами ISO 9001:2015 та/або ISO 14001:2015 до або після запланованої перевірки за старими версіями стандартів, для цього може бути організовано спеціальний перехідний аудит.

1. Перехідні аудити

1.1 Перехід у рамках запланованого ресертифікаційного аудиту:

Перехід може бути зроблено під час чергового запланованого за чинними («старими») версіями стандартів ресертифікаційного аудиту СМ. Має бути застосований *двоетапний* підхід, який складається з «аналізу готовності» та «аудиту системи».

«Аналіз готовності» здійснюється для оцінювання змін у СМ замовника, його статусу і розуміння вимог переглянутого стандарту, зокрема, щодо контексту організації, процесного підходу, цілей, відповідальності керівництва, а також для обговорення з персоналом замовника визначення готовності до другого етапу.

Аудит системи — час, необхідний для аудиту системи, розраховується на основі діючих таблиць IAF MD 5 «Визначення часу аудиту систем менеджменту якістю та навколишнім середовищем» для ресертифікації з урахуванням зрілості СМ замовника. У зв'язку із значними змінами вимог, слід уникати скорочення часу аудиту.

Після прийняття позитивного рішення щодо сертифікації замовник отримує новий сертифікат з терміном дії три роки. Із цього моменту почнеться новий сертифікаційний цикл.

1.2 Перехід у рамках наглядового аудиту або через спеціальний перехідний аудит:

Замовник може вирішити перейти на новий стандарт під час чергового наглядового аудиту СМ або в будь-який момент, окремо від будь-якого заплано-

ваного наглядового або ресертифікаційного, запланованого за чинними («старими») версіями стандартів аудиту СМ. В обох випадках аудит проводитиметься відповідно до правил переходу під час ресертифікаційного аудиту. Для цього повинен бути запланований додатковий час аудиту і тривалість аудиту повинна буде еквівалентна ресертифікаційному аудиту (застосовується процес, описаний у п. 2.1).

Після прийняття позитивного рішення щодо сертифікації замовник отримує новий сертифікат з терміном дії три роки. Із цього моменту почнеться новий сертифікаційний цикл.

2. Невдалий перехідний аудит

Якщо замовник не пройшов перехідний аудит під час свого запланованого за чинними («старими») версіями стандартів ресертифікаційного аудиту СМ, орган сертифікації може видати сертифікат на відповідність «старому» стандарту. У такому випадку сертифікат видається на обмежений термін дії — до 14.09.2018.

3. Аудити за чинними версіями стандартів ISO 9001 та ISO 14001

Згідно з правилами IAF допускається проводити аудити та видавати сертифікати на відповідність ISO 9001:2008 та /або ISO 14001:2004 протягом усього перехідного періоду. Але такі сертифікати матимуть скорочений термін дії (до 14.09.2018), що призведе до додаткових зусиль і витрат для замовника.

4. Проміжні / діагностичні аудити

Ступінь необхідних змін залежатиме від зрілості і результативності чинної СМ, організаційної структури та практики, тому «проміжний» або «діагностичний» аудит може бути корисним для визначення реальних ресурсів і часу.

Такі аудити, які здійснюються для перевірки статусу відповідності організації вимогам нових версій стандартів, можуть плануватися в будь-який момент незалежно або разом із плановими аудитами. Мета цих аудитів — показати замовникам їх відповідності / невідповідності та визначити всі необхідні дії для забезпечення успішного переходу. Час аудиту може бути узгоджений із замовником залежно від бажаної глибини (вибірки або повної перевірки відповідності). Коли «проміжний» або «діагностичний» аудит планується разом із плановим, необхідно враховувати додатковий час і ця процедура не повинна впливати на перевірку відповідності вимогам «старих» стандартів.

Підсумовуючи, стає зрозумілим, що процес переходу є складним та не дає змоги підприємствам залишатись осторонь. Задля зменшення майбутніх потенційних проблем на перехідний процес необхідно розробляти план із реалізації, планувати кошти та упроваджувати зміни.

М. В. Макух, керівник Органу сертифікації систем менеджменту «ПРИРОСТ», м. Київ